

Godsdiensthistorica Annine van der Meer is op zoek naar de vrouwelijke kant van God. Veel ellende in de wereld komt doordat de mensheid moedergodinnen uit het oog verloren heeft, vindt ze.

Ronde borsten en soms extreem dikke billen - de beeldjes zijn mooi uitgelicht in de vitrinekasten van Annine van der Meer. Waar je ook kijkt, overal in haar hoekwoning zijn ze te zien: beelden van vrouwen. In de woonkamer staart een koperkleurige Maria de bezoeker aan. De glazen vitrine staat vol met replica's van cultusobjecten uit de Antieke Oudheid en andere verdwenen culturen. Voorzichtig neemt Van der Meer een kleikleurig beeldje in haar hand. Het object oogt weelderig. "Kijk toch eens," roept ze uit. Zichtbaar in haar element houdt ze het voor zich. "Zie je hoe stevig ze staat? Ze is letterlijk geaard met de aarde, Moeder Aarde."

Het mannelijke deel van de mensheid kijkt terug op een geschiedenis met helden, heilige mannen, geleerden en goden. Zij staan in een traditie. Voor vrouwen is dat nog onduidelijk

Een groot deel van het leven van Annine van der Meer, symbooldeskundige en godsdiensthistoricus, staat in het teken van het terug vinden van de vrouwelijke kant van God. Want die is, zo vertelt ze, lang geleden ondergronds gegaan. "Het mannelijke deel van de mensheid kijkt terug op een geschiedenis met helden, heilige mannen, geleerden en goden. Zij staan in een traditie. Voor vrouwen is dat nog onduidelijk. Waar zijn de voorbeelden van godinnen en heilige vrouwen? De vrouwelijke kant van God is verbannen."

Dat hierdoor veel misgaat, is voor Van der Meer zo helder als wat. "De gevolgen zijn overal zichtbaar: oorlogen, geweld, machtsmisbruik. Het evenwicht tussen het mannelijke en het vrouwelijke is zoek."

Oermoeder

Godsdienstige voorstellingen van verloren culturen kunnen helpen om de boel weer op orde te krijgen, is Van der Meers stellige overtuiging. Ze reisde veel om het spoor van de 'verborgen moeder' in teksten, symbolen en kunst weer terug te vinden. "Wist je dat een centrale figuur in de culturen in de prehistorie en de oudheid de Oermoeder is? Dat was de tijd van de matriarchaten of moederculturen. Het waren culturen in balans. Mensen leefden in verbondenheid samen, ieder had zijn plaats in de groep. Men leefde in grote saamhorigheid met aarde en kosmos en alle levende wezens."

De gangbare opvatting dat geweld van alle tijden is, kan volgens Van der Meer in de prullenbak. Dat er prehistorische graven zijn gevonden met ingeslagen schedels, is volgens haar geen bewijs. "Dat kan ook een ongeluk zijn geweest. Of het letsel kan tijdens een begrafenisritueel zijn toegebracht, na iemands dood."

Annine van der Meer bij haar verzameling vrouwelijke godsbeelden: 'Je valt van je stoel als je je hierin verdiept!' Foto:

De gevestigde wetenschap is niet bereid het eendimensionale wereldbeeld los te laten. Begrippen als energie, ziel, worden niet gebruikt

Zo'n zesduizend jaar geleden braken er andere tijden aan. "Ijzige tijden, vooral voor het vrouwelijke. De mannen maakten zich los van hun clan. Een meer individuele samenleving tekende zich af. Moedergodinnen verdwenen naar de achtergrond."

Sophia

Tijdens haar studies geschiedenis en theologie raakte Van der Meer (1953) in de ban van de gnostiek, een stroming in het vroege christendom die, zo vertelt ze, "naast de Allerhoogste God een vrouw wist, die hem gelijkwaardig

was, Sophia of Wijsheid." Eind jaren tachtig promoveerde ze, maar in de loop van de tijd nam ze meer en meer afstand van het gangbare religieonderzoek.

Met de universitaire wereld heeft Van der Meer tegenwoordig niet veel meer op. "De gevestigde wetenschap is niet bereid het eendimensionale, materialistische wereldbeeld los te laten. Begrippen als energie, ziel, zo je wilt, worden niet gebruikt. Ik neem de gedachtewereld van oude culturen wél serieus. Zo geloofde men dat stenen bezield waren. Iemand uit het gevestigde klimaat vindt dat kinderlijk en naïef."

Van der Meer bekijkt alles nu in een nieuw en breder verband. "Ik haal de archeologie en de antropologie erbij, de psychologie, de dieptepsychologie als het moet, en ja, ook de oude esoterie." Ze haalt diep adem, vervolgt dan. "Ik kan hier een heel esoterisch verhaal gaan houden. Die oude culturen waren online met de kosmos, om het maar eens modern te zeggen."

Nehalennia

Via haar eigen stichting, de Academie PanSophia ('School voor Wijsheid'), organiseert ze voor gelijkgestemden lezingen en cursussen door het hele land. En ze schreef tal van boeken over moedergodinnen. Haar jongste studie, die ze in eigen beheer heeft uitgegeven, gaat over een Zeeuwse godin: Nehalennia.

De godin Nehalennia is bekend van talrijke altaren die in de jaren zeventig bij Colijnsplaat en eerder bij Domburg zijn gevonden. De gevestigde archeologie ziet Nehalennia als een lokale Zeeuwse godin, die in de tweede en derde eeuw van onze jaartelling werd vereerd bij de monding van de Schelde. Niet juist, meent Van der Meer. "Toen de godin boven water kwam, beschreven mannelijke archeologen de vaderlandse geschiedenis vanuit mannelijk perspectief." De cultus rond de godin is veel ouder dan de tijd waaruit de altaren stammen, denkt Van der Meer.

Ze is tot haar inzicht gekomen door onder meer de iconografie van talloze altaren en kleinere beelden van moedergodinnen te bestuderen in binnen- en buitenland en die te vergelijken met de Zeeuwse resten. "Er is geen geweld te zien. Geen wapens. Mannen en vrouwen zijn gelijkwaardig. De beeldtaal heeft een diep symbolische betekenis." Van der Meer gelooft dat de cultus rondom Nehalennia een erfenis is uit tijden dat mannen en vrouwen in totale harmonie en vrede met elkaar samenleefden. "Dat bewustzijn, daar is het me om te doen."

Krachtplaatsen

Volgens Van der Meer speelden moedergodinnen een centrale rol bij het onderhouden van de vreedzame samenleving. Ze stonden voor levensenergie. Altaren werden op speciale locaties neergezet.

'Krachtplaatsen', noemt Van der Meer ze; plekken waar hoge concentraties aardse en kosmische energie samenkomen. Ook in de

duinen bij Domburg waar Nehalennia vereerd werd, is zo'n krachtplaats. "De levensenergie die je daar ervaart, werd door oudere culturen als vrouwelijk ervaren. Vrouwen staan dicht bij de aarde, zo is de gedachte. Ze zorgden dat het graan kon groeien, terwijl de mannen handel dreven, visten of op jacht waren. Niet voor niets spreekt men over Moeder Aarde en Moeder Natuur."

De mens die in de natuur verblijft, ontwikkelt een gevoel voor energie van bomen en bronnen. Mensen hadden vroeger een gevoeligheid voor die energie

Vandaag de dag ervaren mensen de energieën van de aarde niet meer. Maar voor oude volkeren was het geen probleem, zegt Van der Meer: "De mens die in de natuur verblijft, ontwikkelt een gevoel voor energie van bomen en bronnen. Mensen hadden vroeger een gevoeligheid voor die energie."

Van der Meer is ervan overtuigd dat de krachten van de moedergodinnen voortleven tot in onze tijd. Alleen is het zaak deze kennis van het stof te ontdoen. "Ik dacht ook toen ik er voor het eerst van hoorde: een moedergodin, wat is dat nu weer? Het zal wel niets voorstellen. Nu begrijp ik dat het voor veel meer staat: voor een wij-bewustzijn."

Ze loopt langs haar godenbeeldjes. Ze glimlacht als haar blik langs de vele rondingen glijdt. "Je valt van je stoel als je je hierin verdiept! Mijn hoop is dat we ons dit godinnenerfgoed gaan herinneren. Dan kan een nieuw evenwicht ontstaan."